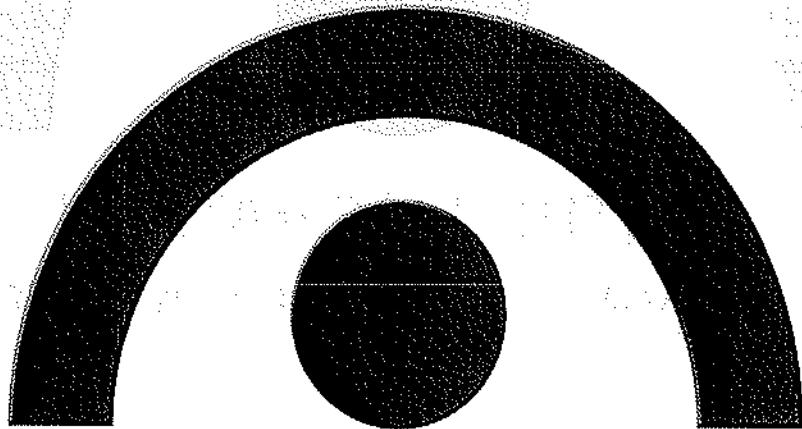

СРБИЈА
ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА
УГРДОВАЊЕ ДУКУМЕНТА
393/11/22
N 2 2022
САНДРА

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА
2021. годину

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Београд, јануар 2022. године

Назив: ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Скраћени назив: ЦЗЖТЉ

В.Д директор: Александра Љубојевић

Седиште фирме: БЕОГРАД

Општина: САВСКИ ВЕНАЦ

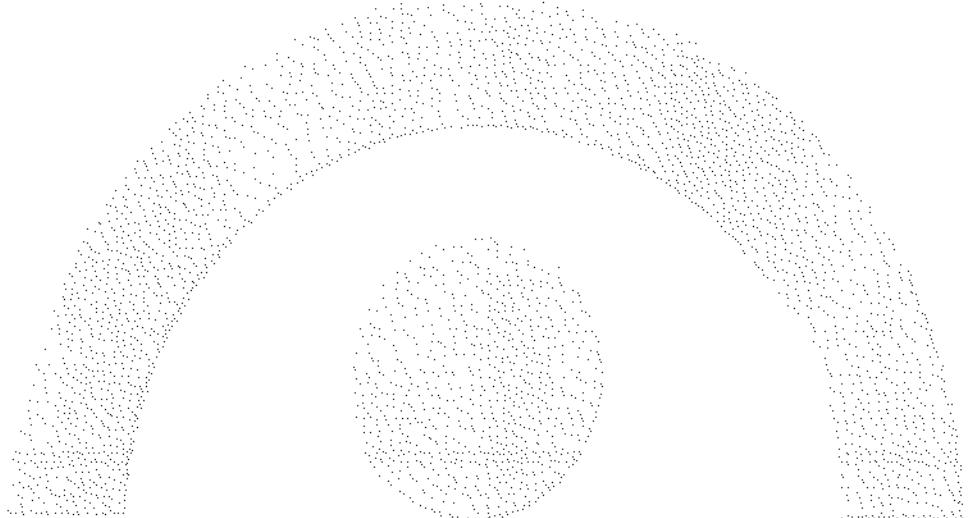
Адреса за пријем писмена: 11000 БЕОГРАД, НЕМАЊИНА 22-26,
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА
ПИТАЊА

БРОЈ ТЕЛЕФОНА +381 63 610 590,

Web: www.centarzztlj.rs

E-mail: centar@centarzztlj.rs

Година оснивања: 2012.

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

САДРЖАЈ

1. Увод.....	4
2. Оствареност циљева према плану рада за 2021. годину.....	6
Оствареност циља 1: Центар квалитетно и ефикасно обезбеђује услуге за кориснике	8
Оствареност циља 2: Помогућити већу доступност загарантованих права и услуга жртвама трговине људима.....	15
Оствареност циља 3: Повећати сензибилисање и компетенције органа и организација система за адекватно обављање поверилих послова, сходно улогама и одговорностима, у делу остваривања права и заштите жртава трговине људима...17	
Оствареност циља 4: Позиционирати и ојачати центар као јединствену референтну установу у области заштите права жртава трговине људима.....19	
3. Статистички извештај за 2021. годину.....	25
4. Извештај о раду Прихватилишта за 2021. годину.....	34

Извештај о раду
Прихватилишта за
жртве трговине људима

1. УВОД

Заштита жртава трговине људима је од општег друштвеног интереса јер се ради о кривичном делу које представља најтежи облик кршења људских права и једну од најпрофитабилнијих криминалних активности. Заштита људских права, која су најгрубље угрожена када су у питању жртве трговине људима, једно је од централних питања и обавеза свих држава. Обавеза помоћи, подршке и заштите жртава овог облика криминала произилази из низа међународних докумената, а посебно важан документи су *Конвенција УН против транснационалног организованог криминала* и *Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима*, чији је потписник и Република Србија.

Оснивање Центра за заштиту жртава трговине људима у Београду, резултат је опредељења државе да унапреди системске ресурсе за сузбијање трговине људима, а пре свега за унапређење заштите и подршке жртвама трговине, у складу са захтевима међународних докумената чији је република Србија потписник. Основна идеја оснивања Центра била је формирање јавне установе која би представљала основно координационо тело за обезбеђивање подршке жртвама трговине људима и која би обављала послове идентификације, односно утврђивања статуса жртве трговине људима са аспекта повреде људских права жртава, независно од кривичних поступака који се воде за ова кривична дела. Концепт заштите жртава трговине људима који се остварује кроз функционисање Центра за заштиту жртава трговине људима по први пут одваја подршку жртвама трговине од санкционисања кривичног дела и сузбијања трговине људима, успостављајући тесну везу између система социјалне заштите, с једне стране, и МУП-а и правосуђа с друге, као кључних система државе који су одговорни за сузбијање трговине људима и свеобухватну подршку жртвама трговине људима.

Овакав концепт и позиција Центра у оквиру система социјалне заштиту у који у великој мери прелази целокупна помоћ и подршка представља пример добре праксе, препознат од стране Савета Европе и ГРЕТЕ (Експертске комисије Савета Европе) задужену да прати спровођење Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима и Директиве које постављају минималне стандарде заштите жртава. Постојање Центра и његов успешан рад омогућавају остваривање загарантованих права жртава трговине људима и испуњава обавеза које је наша држава преузела потписивањем међународних конвенција, као и остваривање услова за придруживање Европској унији

Центар је централна институција идентификације и координације заштите жртава трговине људима у механизму упућивања жртава. Стратегијом превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите тих жртава за период 2017-2022. године као и Акционим планом за њено спровођење предвиђен

је низ активности на унапређењу капацитета система заштите и остваривања права жртава трговине људима у складу са међународним стандардима.

Израдом и усвајањем стандардних оперативних процедура за поступање у случајевима трговине људима у којима Центар за заштиту жртава трговине људима заузима централну позицију значајно је допринело позиционирању Центра у државном систему борбе против трговине људима. Коначно институционално позиционирање Центра очекује се усвајањем измена и допуна закона о социјалној заштити. Предлог измена и допуна Закона о социјалној заштити јасно позиционира Центар као установу система социјалне заштите са јавним овлашћеницима у процени и планирању заштите и идентификацији жртава трговине људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима основан је као установа која се састоји од две организационе јединице: Службе за координацију заштите жртава трговине људима и Прихватилишта за жене жртве трговине људима. Значај Центра препознао је и Савет за борбу против трговине људима који је дао препоруке хитног унапређења ресурса и капацитета Центра, а што је у потпуности у складу са потребама Центра и препорукама ГРЕТЕ из извештаја о примени Конвенције Савета Европе за борбу против трговине људима. И ТИР извештај State Department – а позива на повећање ресурса Центра и додатну подршку овој установи у њеном раду. Одлуком 112-01-554/2018-21 од 17. октобра 2018. године у Центру је уместо 18 запослених предвиђено да раде 24 запослена уз повећање броја извршилаца на радном месту „стручног радника“ који непосредни реализују послове идентификације, планирања заштите и координације као и стручних радника који непосредно реализују услугу смештаја за жртве трговине људима.

СЛУЖБА ЗА КООРДИНАЦИЈУ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЈУДИМА функционише од 02.07.2012. године. Основни послови Службе су идентификација жртава трговине људима и координација заштите жртва трговине људима. Идентификација коју врши Служба односи се на утврђивање статуса жртве са аспекта угрожености људских права. Идентификација је полазна тачка у систему помоћи и заштите коју обезбеђује држава, ангажовањем системских ресурса, ресурса специјализованих организација цивилног друштва и других учесника. Кроз послове координације Центар обједињује деловање свих релевантних актера у обезбеђивању подршке појединачној жртви. На вишем, глобалном нивоу, Центар иницира активности различитих система који би унапредили њихове капацитете у оквиру постојећих могућности, али и развојем иновативних активности и услуга, подршку и помоћ коју држава обезбеђује жртвама. Циљ подршке и помоћи је што је могуће успешнији опоравак жртве и њена интеграција у заједницу и породицу, односно изналажење оптималаног животног аранжмана.

ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ЖЕНЕ ЖРТВЕ ТРГОВИНЕ ЈУДИМА почело је са радом у фебруару месецу 2019. године и било је у функцији до септембра 2020. године. За то време, развијен је јединствен систем рада са жртвама код постоји

висок степен различитих ризика. Корисницама је пружана услуга уз интенсиваз програм подршке, који је подразумевао пролазак кроз 3 фазе у раду, велики број активности усмерених на њихову безбедност, опоравак и оснаживање и 24 - часовно присуство стручних радника, који су обучени, едуковани и сензитивисани за рад са особама које су преживеле трауматична искуства. Прихватилиште је тренутно у фази лиценцирања и очекује се да у 2022. години поново почне да прима кориснице.

Услуге и активности Центра за заштиту жртава трговине људима, односно Службе за координацију заштите жртава трговине људима, с обзиром на мандат Центра, доступне су 24 часа могућим корисницима. Центар/Служба има стално дежурног стручног радника и дежурни брј телефона +381 63 610 590 путем кога се обезбеђује 24-оро часовна доступност услуга. Доступност услуга обезбеђује се у тесној сарадњи са центрима за социјални рад и службеницима полиције, као и специјализованим ОЦД. Прихватилиште је доступно 24 сата за пријем жртава, а подршка и помоћ стручних радника корисницама услуге доступна је 24/7 сваког дана.

2. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ПРЕМА ГОДИШЊЕМ ПЛАНУ РАДА ЗА 2021. ГОДИНУ

Центар је уз велике напоре успео да у потпуности или већим делом оствари постављене циљеве за 2021. годину, а за оне који нису до краја реализовани, настављају се активности на њиховом остваривању.

У још једној години пандемије, која је значајно отежала рад, наша установа се суочила и са бројним другим проблемима. Нека од основних средстава за обављање послова, била су недоступна у 1. кварталу године, због касне прерасподеле, па тако Центар није имао на располагању новац за гориво, које је од изузетног значаја за наш рад, с обзиром на то да покривамо територију целе државе и да се наши корисници налазе и у најудаљенијим местима.

У 2021. години, настављени су кадровски проблеми, који се тичу мањка запослених, у односу на систематизацију, који су продубљени тиме што је један стручна радница напустила Центар, две стручне раднице су отишле да породиљско одсуство, а руководилац Службе за координацију заштите жртава трговине људима је отишла у пензију. Уместо ова четири радника који се баве стручним пословима, Центар је могао да прими само два нова радника, те је мањак стручних радника још повећан. Овај проблем смо покушали да решимо прерасподелом радних места, те су стручни радници Прихватилишта прерасподељени на послове идентификације и координације заштите жртава трговине људима.

Све ове тешкоће смо успевали да премостили уз подршку Министарства, донаатора, партнерских међународних организација, домаћих невладиних организација и других партнерских установа. Упркос великим изазовима, увек смо успевали да нађемо начин да изађемо на терен и обезбедимо помоћ и подршку корисницима. Наши запослени су често радили прековремено, улагали велике

напоре радији на много већем броју предмета него што је оптимално према савременим стандардима струкре и обављали задатке за које нису добијали накнаду која им припада, као што су 24 – часовно дежурство и интервенције након радног времена. Ипак, без системских решења, Центар ће и у наредном периоду имати велике проблеме раду и биће изузетно тешко да се сви задаци обаве благовремено, нарочито узимајући у обзир сложену природу нашег посла, ургентност деловања, географску разуженост наших интервенција и степен угрожености наших корисница и корисника.

Планом рада Центра за 2021-у годину дефинисана су 4 општа циља, која произистичу из Стратегије борбе против трговине људима, нарочито женама и децом за период 2017. – 2022. године, Стратешког плана Центра за период од 2020. – 2025. године и анализе рада Центра за претходну годину:

- 1. ЦЕНТАР КВАЛИТЕТНО И ЕФИКАСНО ОБЕЗБЕЂУЈЕ УСЛУГЕ ЗА КОРИСНИКЕ**
- 2. ОМОГУЋИТИ ВЕЋУ ДОСТУПНОСТ ЗАГАРАНТОВАНИХ ПРАВА И УСЛУГА ЖРТВАМА ТРГОВИНЕ ЈУДИМА**
- 3. ПОВЕЋАТИ СЕНЗИБИЛИСАНОСТ И КОМПЛЕТЕНЦИЈЕ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА СИСТЕМА ЗА АДЕКВАТНО ОБАВЉАЊЕ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА, СХОДНО УЛОГАМА И ОДГОВОРНОСТИМА, У ДЕЛУ ОСТВАРИВАЊА ПРАВА И ЗАШТИТЕ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЈУДИМА**
- 4. ПОЗИЦИОНИРАТИ И ОЈАЧАТИ ЦЕНТАР КАО ЈЕДИНСТВЕНУ РЕФЕРЕНТНУ УСТАНОВУ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРАВА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЈУДИМА**

2.1. Оствареност резултата у реализацији општег циља 1 - Центар квалитетно и ефикасно обезбеђује услуге за кориснике

Одлуком Владе о оснивању Центра за заштиту жртава трговине људима институцији су поверили послови идентификације жртава кроз поступак стручне процене потреба корисника и послови координације и непосредног пружања услуга жртвама трговине људима. У оквиру овог општег циља, за 2021-у годину постављена су 4 специфична циља:

Појединачни циљ 1.1- Континуирано и благовремено обављати послове идентификације, извештавања и вођења евидентије и документације о корисницима

У току 2021. добијено је 127 нових пријава и пренето је још 15 пријава из претходне године. За 122 случајева покренут поступак идентификације, што подразумева да се у тим случајевима, током читавог поступка идентификације претпостављеним жртвама пружа иста подршка као и формално идентификованим.

Формално је идентификовано 46 жртава трговине људима. Као и претходних година, већину идентификованих жртава чине жене, чак 80% што говори о томе да трговина људима има компоненту родно заснованог насиља.

Наставља се и тренд да је сексуална експлоатације доминантан вид, са учешћем од 50%. На другом месту је вишеструка експлоатација са 17%, а на трећем принуда на просјачење са 10%. 37% идентификованих жртава су малолетне особе, а међу њима је 94 % девојчица.

Као и у претходном периоду, највећи број пријава је долазио из система полиције и социјалне заштите, као и од специјализованих удружења грађана, а у току ове године, Центар је више него раније радио проактивно на откривању нових случајева трговине људима, што је дало резултата, покретањем 6 поступака идентификације жртава трговине људима и то ће свакако бити у фокусу нашег рада и у наредној години.

Уочава се мали број идентификација међу мигрантима, који су несумњиво посебно угрожена популација, као и мали број пријава из система образовања, иако је проценат деце међу жртвама трговине људима већ годинама изузетно велики, што указује на смернице у даљем раду на унапређењу прелиминарне, али и формалне идентификације.

Због недостатка људских ресурса, али и других средстава за рад, као што је гориво у првом делу године, било је тешко поштовати постављене рокове, али је принцип ургентности приликом идентификације било примаран у одређивању приоритета у раду. Такође смо се водили питањима безбедности корисници, односно корисника и њиховог узраста и настојали да најургентније реагујемо у

случају када су претпостављене жртве деца, друге посебно осетљиве категорије, као и онда када дођемо до информација да им је безбедност угрожена.

У свим поступцима идентификације стручни поступак је спроведен у складу са дефинисаним стандардима, на основу коришћења постојећих стручних знања, међународних и домаћих прописа и постојећих индиктора за идентификацију (индикатори Међународне организације рада, УНОДС, ИОМ-а, наменски креирани индикатори унутар Службе, Листа показатеља за брзи скрининг ризика од трговине људима за децу избеглице/мигранте у мешовотим миграцијама) уз поштовање принципа заштите жртава. Све жртве у поступку идентификације информисане су о њиховим правима и видовима подршке, као и могућим пружаоцима одређених услуга.

Значајно је истаћи да је рад на идентификацији индивидуализован поступак, који стручни радник обликује према могућностима и потребама жртве са којом успоставља контакт ради идентификације. С тога се у неким случајевима идентификациони разговор реализује одмах након упознавања жртве, а у другим након неколико дана или недеља, зависно од стања жртве и њене могућности за сарадњу без додатне виктимизације. Центар је уложио значајне напоре да се поступак идентификације, као и прелиминарне идентификације, од стране свих учесника, спроводи са максималним поштовањем права жртава и поштовањем права на рефлексију, и то пре свега кроз консултације и координацију са другим учесницима у сваком конкретном случају. Интензивна сарадња са другим стручњацима који раде на одређеном случају показала се као један од најбољих механизама спречавања секундарне виктимизације жртава и заштите њихових права, уз посматраче механизме и интерне процедуре институција и организација, а у контексту актуелног стања законских прописа и поштовања међународних конвенција.

Специфични циљ 1.2

Специфични циљ 1.2. Унапредити поступак процене у циљу идентификације и обезбеђивања подршке у складу са потребама корисника

Један од главних корака који су направљени у остваривању овог циља јесте израда и почетак употребе листа индикатора за формалну идентификацију жртава трговине људима, које су израђене уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, а засновани су на правилима и принципима струке, начелима међународних конвенција, релевантних за заштиту жртава трговине људима, индикатора МОР-а, УНОДЦ-а, али и искуства из праксе стручних радника Центра за заштиту жртава трговине људима.

Креирао је више различитих листа, које су осетљиве према врсти експлоатације и израсту претпостављених жртава, али имају и родно сензитивну

компоненту и узимају у обзир нарочите вулнерабилности посебно осетљивих група.

У овом процесу израђене су следеће листе индикатора:

1. индикатори радне експлоатације за случајева када су претпостављене жртве деца
2. индикатори радне експлоатације за случајева када су претпостављене жртве одрасли
3. индикатори сексуалне експлоатације за случајева када су претпостављене жртве деца
4. индикатори сексуалне експлоатације за случајева када су претпостављене жртве одрасли
5. индикатори експлоатације кроз принуду на просјачење за случајева када су претпостављене жртве деца
6. индикатори дечијих бракова
7. индикатори ропства, положаја сличног ропству, или сервитуда, када су претпостављене жртве деца
8. индикатори случајева трговине људима у циљу илегалног усвојења
9. индикатори експлоатације кроз принуду на вршење кривичних дела за случајева када су претпостављене жртве деца
10. индикатори експлоатације кроз принуду на вршење кривичних дела за случајева када су претпостављене жртве одрасли
11. индикатори експлоатације у циљу трговине органима
12. индикатори трговине људима у циљу коришћења у оружаним сукобима
13. индикатори за стручну процену насиља над децом
14. индикатори за стручну процену насиља над одраслима
15. индикатори за стручну процену фактора ризика и снага код деце
16. индикатори за стручну процену фактора ризика и снага код

Ове листе су значајно помогле у стандардизовању поступка формалне идентификације, нарочито у граничним случајевима. Ипак, поступак формалне идентификације је изузетно захтеван и сложен и не може се свести на пукоточија индикатора са листе. Он захтева свеобухватан стручни поступак, који се заснива на прикупљању и анализи великог броја података, који се прикупљају од различитих актера и на детаљној стручној процени, личних, срединских и породичних прилика сваке претпостављене жртве. То је процес који захтева време, успостављања односа са претпостављеном жртвом, који укључује адекватан ниво поверења, неопходног за обављање идентификационог интервјуа, који је често кључан, иако не једини фактор за доношење одлуке.

Центар је започео рад на унапређењу поступка формалне идентификације и он ће бити настављен и у наредном периоду, са циљем да се идентификација обавља брже и ефикасније.

Специфични циљ 1.3 Унапредити стручне поступке планирања и координације ради остваривања права и заштите жртава

Координација заштите жртава трговине људима је један од главних задатака Центра и он се обављао током целе године, како за кориснике који су идентификовани у току 2021. тако и за оне који су идентификовани претходних година, а за које је проценено да је подршка Центра и даље потребна.

Центар кроз ове активности, покушава да за наше кориснике обезбеди различите услуге од актера из многих система, као што су системи образовања, социјалне заштите, здравства, правосуђа, безбедности и других. Центар, кроз процену одређује које би услуге најбоље одговарале потребама корисника и заједно са њима израђује план заштите, у који укључује и остале пружаоце услуга и других врста подршке. Задужени стручни радник прати спровођење плана и подржава како корисника, тако и друге пружаоце услуга, али и реагује уколико у току мониторинга примети да се одређене активности не одвијају како је предвиђено или ако се укаже погреба за додатним врстама помоћи.

Значајно је напоменути да се оваква подршка не пружа само формално идентификованим жртвама, већ свим корисницима од тренутка када се донесе одлука о покретању поступка идентификације. На крају тог поступка, ако се утврди да се не ради о жртви трговине људима, Центар ипак проценује остале ризике и даје препоруке за даљи рад других органа и установа које би могле да пруже адекватну подршку. Тако су стручни радници Центра радили на пружању подршке за 311 корисника, укључујући оне са којима се започет рад у току ове и кориснике за које смо пријаве добили у претходним годинама, а рад је настављен и у 2021. години.

Специфични циљ 1.4 Рад са жртвама

Координација заштите се спроводи кроз континуирану комуникацију са жртвама и осталим актерима, усмеравање, саветовање, обавештавање, алармирање, заступање и информисање. Центар је задужен за обезбеђивање редовног протока информација, одређивање приоритета и указивање на проблеме у раду. Алати којим се стручни радници центра при томе користе су састанци, конференције случаја, дописи, телефонски разговори и друго. У великој већини случајева наши корисници имају посебно висок степен поверења у стручне раднике Центра и њима се прво обраћају у случају било каквих проблема, а затим они узбуњују и активирају остале актере. Наши корисници нас често перципирају као своје заступнике пред осталим системима и константно се показује да им је уз нашу подршку много лакше да остваре своја права.

Због мањка запослених и великог броја случајева, као и због немогућности да се сви актери увек окупе на једном месту није увек било могуће на време израдити планове заштите. У таквим ситуацијама, јаз до тренутка формализовања плана се попуњавао интензивном комуникацијом телефонима, одређивањем приоритетних активности кроз процену и њиховим иницирањем од стране Центра.

Из истих разлога није увек било могуће организовати веће састанке и конференције случаја, па се координација спроводила кроз честе телефонске разговоре и састанке мањег формата, који су се показали као веома ефикасни. У наредном периоду ћемо радити да кроз употребу информационих технологија организујемо већи број састанака, за шта је потребно обезбеђивање рачунарске опреме.

Центар је имао нарочиту улогу у комуникацији са law enforcement органима и кроз интензивну комуникацију са полицијом, настојао да се жртвама осигура безбедност. Наши радници су алармирали полицију сваки пут када бисмо приметили да су корисници безбедносно угрожени, што су нам они веома често пријављивали.

Значајну улогу Центар је имао у олакшавању приступа правди жртвама трговине људима, кроз интензивно праћење поступака пред тужилаштвима и судовима, информисањем корисника, прављењем споне између њих и сложеног правосудног система, пружањем психолошке подршке за учествовање у поступцима, обезбеђивањем правног заступника, иницирањем додељивања статуса посебно осетљивог сведока и вођењем рачуна о поштовању њихових права током спровођења истрага и судских поступака.

У пројекта „Право жртава трговине људима на здравље – унапређење ресурса система за остваривање права на ментално здравље жртава трговине људима за време пандемије COVID 19 и генерално“, који је Центар спровео уз подршку Немачке организације за међународну сарадњу – ГИЗ, креиране су радионице на тему очувања менталног здравља жртава трговине људима, као и едукативни материјал са саветима и техникама за очување и унапређење менталног здравља. Ове радионице су одржане у 10 градова у Србији.

Врста реализованих активности	Број појединачних активности
Идентификацијони интервју	75
Процена потреба корисника	82
Израда налаза и мишљења, извештаја, плана заштите и закључка тима	212
Попуњавање предвиђених образца	825
Регулисање привременог боравка	2
Информисање корисника о правима, кривичном делу, судском поступку, могућим видовима подршке, пружаоцима услуга и другим релевантним информацијама	952
Подршка кориснику и породици и одржавање контакта са корисником телефоном	5112

Саветодавно усмеравање и оснаживање	5001
Преговарање са корисником у циљу израде плана заштите	152
Оsnаживање за учешће у судском поступку	262
Подршка у социјалном укључивању	85
Заступање и лобирање за остваривање права жртве	752
Евиденција и документација рада на случају (попуњавање листа праћења, сређивање досијеа, вођење евиденције рада на случају и слично)	2453
УКУПНО	15.965

У току 2021. године, према евиденцији Центра било је 42 корисника који су били на различитим врстама смештаја. Већина њих су били малолетни, од којих су сви имали старателјску заштиту.

Посебне су тешкоће присутне за обезбеђивање смештаја за пунолетне мушкире. У тим случајевима, с обзиром да не постоје адекватне услуге социјалне заштите, корисници су смештани у комерцијалне смештајне капацитете, а за то су средства углавном обезбеђивана уз помоћ Црвеног крста, НВО АСТРА и НВО АТИНА.

Уочен је и проблем приликом смештаја малолетних жртава, јер се показало да установе социјалне заштите нису адекватан облик смештаја, а овакав смештај је супротан савременим стручним принципима, укључујући принцип деинституцијализације. Са друге стране, често се дешавало да не постоје капацитети за породични смештај или да Центри за социјални рад и Центри за усвојење избегавају ово решење са образложењем да не постоји специјализовано хранитељство за децу жртве трговине људима и да хранитељске породице које постоје нису способне да одговоре на њихове потребе.

Када је у питању смештај жена жртва трговине људима, њима је често био обезбеђivan смештај у сигурне куће за жртве насиља у породици, али је и ту било много тешкоћа, јер те установе нису лиценциране за пружање услуге жртвама трговине људима и због тога је већина њих одбијало захтеве за смештај. Осим тога, њихови радници углавном нису прошли обуке за рад са жртвама трговине људима и за разлику од Прихватилишта за жртве трговине људима, тамо се стручни рад обавља само у једној или евентуално две смене, а стручни радници не раде ноћу, када, због специфичних реакција на трауму, постоји честа потреба за стручном подршком и интервенцијама. Треба напоменути да су сигурне куће у Лесковцу и Новом Саду показале посебну добру намеру и жељу да помогну и привремено обезбеде смештај нашим корисницама и неки од њихових радника су у току 2021. године похађали обуке Центра за заштиту жртава трговине људима.

Потребни видови подршке обезбеђивани су у сарадњи пре свега са центрима за социјални рад и организацијама цивилног друштва. Подршку кроз систем социјалне заштите су скоро сви корисници. Услуге примарне здравствене заштите

били су доступне свим корисницима којима су биле потребне преко система здравствене заштите, уз повремене тешкоће у координацији.

Значајна је и подршка која је обезбеђена уз помоћ различитих невладиних организација. У претходној години, Центар је на 78 случајева сарађивао са удружењима грађана, највише са специјализованим НВО, АТИНА и АСТРА. Подршка у обезбеђивању лекова, лекарских прегледа добијена је од Црвеног крста Србије и НВО сектора, пр свега НВО АТИНА, НВО АСТРА и Асоцијације за сексуално и репродуктивно здравље. Услуге психотерапије и саветовања углавном су обезбеђивале НВО АТИНА и АСТРА, у оквиру постојећих планова заштите. НВО АТИНА је обезбеђивала коришћење услуге становаше уз подршку, где су кориснице користиле услугу смештја и све друге видове активности које су предвиђене лиценцом за пружање услуге, као и услугу реинтеграционог центра. Треба имати у виду да ове организације обезбеђују подршку корисницима старости од 16 година. НВО АТИНА је укључивала кориснице у своје програме укључивања на тржиште рада, а помагали су и у обезбеђивању правне подршке.

У току 2021. године, Центар је активно радио на ширењу мреже сарадника и у том циљу је потписан меморандум о сарадњи са удружењем грађана Слобода нема цену, из Новог Сада, које се бави борбом против трговине људима.

Специфични циљ 3.4 Унапредити рад Прихватилишта

У току 2021. године, интензивиран је рад на лиценцирању Прихватилишта, прибављене су потребне дозволе и прикупљена неопходна документација која је предата Министарству и чека се издавање решења. У међувремену се радило на адаптацији и уређењу просторија, набавци опреме за рад, едукацији запослених и припреми за отварање, што је детаљније описано у Извештају о раду Прихватилишта за 2021. годину.

2.2. Оствареност резултата у реализацији општег циља 2 – омогућити већу доступност загарантованих права и услуга жртвама трговине људима

Специфични циљ 2.1: Доприносити развоју стратешког оквира који омогућава пуну примену права у складу са међународним прописима

И у току 2021. године, Центар је дао активан допринос у раду Радне групе за праћење реализације Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава и спровођења Акционог плана уз Стратегију.

Центар је дао конкретне предлоге и његови представници су учествовали на састанцима за израду Акционог плана за 2021. и 2022. годину. У предлогу овог плана, предвиђена је позиција Центра као значајне установе у борби против трговине људима, а нарочито у идентификацији и координацији заштите жртава, као и у подизању стручних капацитета других актера из различитих система. Предлог акционог плана је завршен и очекује се његово усвајање.

У току 2022. године, започеће израда нове Стратегије и Центар је укључен у припрему израде овог значајног документа, који би требало да покрије наредни вишегодишњи период и одреди смернице за унапређење система.

Центар је дао велики допринос и у унапређењу прелиминарне идентификације, кроз иницирање сарадње са другим значајним актерима из различитих система. Представници Центра су учествовали у ревизији индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за систем образовања, која је завршена у току 2021. године, уз подршку Савета Европе. За наредни период је предвиђен рад на представљању нове листе индикатора и обуци просветних радника за њихову употребу. Просветни радници проводе много времена са децом и добро их познају и могу бити драгоцен ресурс у прелиминарној идентификацији и помоћи нам да откријемо случајеве трговине децом и помогнемо жртвама или да препознајмо ризике и делујемо превентивно.

На различitim стручним скуповима, представници Центра су указивали на потребу да се унапреди приступ правди за жртве трговине људима, пре свега кроз њихову заштиту и минимизирање безбедносних ризика, њихово редовно информисање и унапређење подршке. Радници Центра имају стручне капацитете да пруже подршку жртвама, али се често ти ресурси не користе, јер представници правосуђе то не препознају, не укључују увек Центар и не разменjuju информације са нама. Присуство радника Центра приликом, са којима жртве имају изграђен однос поверења, давања изјава, могло би значајно да смањи ретрауматизацију, охрабри жртве да учествују у судском поступку и помогне у давању што потпунијих и аутентичнијих исказа, али се ова могућност ретко користи, упркос великој заинтересованости радника Центра. Због тога је потребно да се у наредном

периоду детаљније развију упутства и други документи који би јасније одредили улогу Центра у пружању подршке жртвама за учешће у кривичним поступцима.

Национална стратегија за остваривање права жртава и сведока кривичних дела у судским поступцима предвиђа улогу Центра као једне од служби за пружање подршке, али њена пунा примена још увек није започела. Центар је спреман да се укључи у њено спровођење и преузме активнију улогу у овој области.

Специфични циљ 2.2: Доприносити развоју правног оквира који омогућава примену права у складу са међународним прописима

Велики проблем у раду Центра представља чињеница да он није препознат постојећим Законом о социјалној заштити, јер је основан исте године када је закон донет. Према мишљењу бројних стручњака из области социјалне заштите, постојећи закон је у великој мери превазиђен и већ годинама се ради на његовим изменама, односно доношењу новог, али коначног резултата још увек и нема.

Иако постојећи закон препознаје жртве трговине људима као кориснике система социјалне заштите, он премало пажње поклања овој корисничкој групи, не препознаје њихове потребе у довољној мери и не пружа довољно могућности за развој нових услуга у овој области.

Представници Центра на различитим стручним скуповима и у сталној комуникацији са ресорним министарством константно истичу ове проблеме и заговарају законске промене. У току 2021. године, послали смо министарству конкретне предлоге за измену закона, које се тичу заштите жртава трговине људима и дефинишу рад Центра. Очекујемо усвајање ових предлога и коначно доношење новог закона у 2022. години.

Специфични циљ 2.3: Унапређивати капацитете општина и региона за обезбеђивање потребних услуга и спровођење поступака остваривања права жртава у складу са међународним прописима

Неравномерна регионална распрострањеност услуга за жртве трговине људима је препозната као један од главних проблема за остваривање њихових права. Највише услуга је доступно у Београду, али се велики број корисника налази ван главног града, а многи од њих живе у малим, руралним срединама, где нити постоје услуге, нити су професионалци који у тамошњим установама раде прошли обуке за рад са овом групом корисника.

У пројекта „Право жртава трговине људима на здравље – унапређење ресурса система за остваривање права на ментално здравље жртава трговине људима за време пандемије COVID 19 и генерално“, обијали смо 15 градова у Србији, одржали састанке са представницима установа социјалне заштите, полиције и здравства и поделили специјално креиран информативни и едукативни

материјал, како стручњацима, тако и грађанима. Исти материјал је шерован и преко нашег сајта.

Покушавајући да повећа регионалну доступност услуга, Центар сарађује са великим бројем локалних самоуправа, локалним организацијама, удружењима и институцијама, а са многима од њих имамо потписане меморандуме о сарадњи. У току 2021. године смо наставили да ширимо мрежу сарадника, потписавши меморандум о сарадњи са општином Трстеник.

Инак, препознаје се да су потребе много веће од постојећих капацитета и не можемо бити задовољни резултатима, те ће бити потребно да се у наредној години додатно ради на овој области и подстакну и оснаже, како локалне самоуправе, тако и други актери на локалу да се баве пружањем подршке и развијањем услуга за жртве трговине људима.

2.2. Оствареност резултата у реализацији општег циља 3 – повећати сензибилисаност и компетенције органа и организација система за адекватно обављање поверених послова, сходно улогама и одговорностима, у делу остваривања права и заштите жртава трговине људима

Национална стратегија констатује неравномерну обученост и сензибилисаност стручњака који раде на превенцији, заштити жртава и сузбијању трговине људима. На основу утврђених потреба идентификованих за све органе власти укључене у борбу против кријумчарења људи, Центар је ангажован у пружању обуке, консултативне и саветодавне подршке другим актерима у складу са природом феномена трговине људима и дефинисаном координисаном одговору, препознавању могућих жртава и пружању подршке.

У оквиру пројекта Право жртава трговине људима на здравље, које је Центар спровео уз подршку Немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ, спроведене су две обуке за стручне раднике из система социјалне заштите на тему „Ментално здравље жртава трговине људима за време пандемије COVID – 19 и генерално“. Обе едукације су одржане преко Zoom платформе, због епидемиолошких мера, а на њима је учествовало 33 стручна радника из различитих установа. Радници су усвојили знања која ће им користити у раду са жртвама трговине људима, нарочито у контексту њиховог менталног здравља. Учили су како да препознају тешкоће са којима се жртве суочавају, како да реагују на њих, како да комуницирају, избегавајући ретрауматизацију, како да реагују у нарочито

стресним ситуацијама. Стекли су и знања која могу да пренесу на кориснице, а добили су и едукативни материјал, са описом техника и вежби које могу да применjuју у раду.

Уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, Центар је организовао 2 обуке под називом „Улога центара за социјални рад у прелиминарној идентификацији и приужању подршке жртвама трговине људима“. Једна је одржана у Београду, на Европски дан борбе против трговине људима, а друга у Суботици. На обе обуке је учествовало 35 стручних радника из центара за социјални рад. На њима је представљен је појам трговине људима и, уз конкретне примере, описане фазе трговине људима. Приказан је систем заштите жртава у нашој земљи, уз нарочит нагласак на улогу центара за социјални рад. Кроз различите вежбе, учесници су увежбавали да користе индикаторе за прелиминарну идентификацију. Они су представљали студије случаја и говорили о индикаторима које су у њима препознали. Након тога су правили мапу услуга за своје кориснике, кроз коју су анализирали ресурсе које постоје у заједници, трагали за услугама које до сада нису користили и предлагали нове, које недостају. У последњем делу су, кроз презентацију и две кратке вежбе, представљене вештине за рад са жртвама трговине људима, које се пре свега односе на начин комуникације и спречавање секундарне виктимизације. Кроз вежбу „идеална жртва“, учесници су учили како да заузму неосуђујући став према корисницима, препознају своје предрасуде и осећања и контролишу их. Приликом рада, коришћене су сафта и mentimeter презентације и online квиз. Учесници су били веома активни, иницирали и укључивали се у дискусије и делили своја искуства. Нарочито су им били занимљиви примери из праксе.

Просечна оцена, на скали од 1 до 5, којом су учесници оценили све ове обуке је преко 4,90.

У сарадњи са Саветом Европе, Центар је организовао Zoom трибину „Комуникација прилагођена деци која су жртве експлоатације и трговине људима“. На трибини је представљен водич: „Саслушање деце која су жртве експлоатације и трговине људима и деце у ризику: Водич за праксу за комуникацију прилагођену деци и вођење интервјуа ради добијања тачних и поузданых исказа од деце“, развијеном у оквиру заједничког пројекта Европске уније и Савета Европе „Превенција и спречавање трговине људима у Србији“.

Водич је представила Даја Венке, његова коауторка, а о њему су говорили и стручни радници Центра, Мирослав Јовановић и Марија Марковић.

Трибини је присуствовало преко 50 учесника, укључујући и представнике Савета Европе из Београда, Сарајева и Стразбура, стручни радници из установа социјалне заштите и представници невладиних организација. Био је обезбеђен и превод са енглеског на српски и обрнуто. Након презентација, покренута је жива дискусија, на којој су учесници размењивали своја искуства и покушавали да дају решења за спорне ситуације.

Стручни радници Центра су у својству едукатора учествовали и у обукама које су организовале друге организације, као што је обука за припаднике МУП, који ће радити на сопственим линијама за жртве трговине људима и обуци за примену индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима.

2.4. оствареност резултата у реализацији онштег циља 4 позиционирати и ојачати центар као јединствену референтну установу у области заштите права жртава трговине људима

Специфични циљ 4.1: Унапредити организационе и стручне капацитете Центра

Као што је већ поменуто у првом делу извештаја, Центар има велике тешкоће због недовољног броја запослених. Мањак постоји и у односу на систематизацију и у односу на број предмета, као и у односу на стандарде прописане домаћом регулативом у области социјалне заштите.

У току 2021. године, тај проблем је продубљен одласком 1 стручног радника и 1 руководиоца, као и породиљским одсуством 1 стручног радника и још 1 руководиоца. Тренутно је он привремено решен прерасподелом радника из Прихватилишта у Службу за координацију заштите жртава трговине људима, али је то само привремено решење и поновним отварањем Прихватилишта, које се очекује почетком 2022. године, поново ћемо имати велики мањак запослених у обе организационе јединице. Центар је више пута захтевао пријем нових радника и још увек чекамо одобрење.

Још увек је присутан и проблем остваривања права радника, који имају велики број прековремених сати, којима се не плаћа дежурство, нити интервенције након радног времена. Осим тога, у периоду када је радио Прихватилиште, стручним радницима ове организационе јединице није био плаћен прековремени рад, ноћни рад, нити рад недељом, односно празницима. Без обзира на то, радници Центра су савесно и добровољно пристали да обављају и ове задатке, за које нису плаћени, свесни ургентних потреба наших корисника и из алtruизма и посвећености послу.

Очекујемо да се ови проблеми у наредном периоду реше и да радници Центра коначно остваре своја основна радна права.

У току 2021. године, рађено је на унапређењу услова рада и уређења радног простора. Окречене су просторије Центра, а започет је и рад на адаптацији Прихватилишта.

Стручво усавршавање стручњака Центра је неопходно, с обзиром на захтеве за обезбеђивањем квалитетних услуга у складу са међународним стандардима. И даље постоје тешкоће у обезбеђивању системског финансирања које би омогућило континуирано унапређења знања и компетенција запослених. С тим у вези јако је тешко и поред препознатих потреба планирати и реализовати едукације за запослене с обзиром да похађање обука зависи од обезбеђивања средстава од стране донатора за шта су често неопходна велика средства.

Упркос недостатку средстава, у току 2021. године, стручни радници Центра су учествовали у великому броју обука и стручних скупова. Њихов преглед је дат у следећој табели.

Табела: Преглед учешћа стручних радника Центра на обукама и стручним скуповима

Назив скупа	Организатор	Улога
Help – I need to facilitate online session	GIZ	учесник
The National Referral Mechanism – Where do we stand and how to improve further	GIZ	учесник
Capacity building on trafficking in human beings in the Western Balkans with special focus on health issues	GIZ	учесник
Тренинг социјалног менторства	GIZ	учесник
Солидарно за права свих	YUCOM	учесник
Јачање улога мобилних идентификационих тимова у превенцији и борби против трговине људима на Западном Балкану	GIZ	учесник
Presentation of research – 4. approach that have been developed for shelters in Western Balkans	GIZ	учесник
Приступачне услуге за жене са инвалидитетом које су преживеле родно засновано насиље у резиденцијалним установама	Fem Platz, MDRI	учесник
Ревизија индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за систем образовања	Савет Европе	Активан учесник
HELP - Курс за студенте Правног факултета	Савет Европе	едукатор
Међународни сусрети социјалних радника	Факултет политичких наука	Активан учесник

Злоупотреба дечијег рада Protecting children from trafficking and exploitation in Western Balkans	Савет Европе	учесник едукатор
Анализа услуга и Брошура за особе у ризику и жртве трговине људима	АСТРА	учесник
Нови одговори на трговину људима и насиље над женама и девојчицама у контексту миграција	АТИНА	Активан учесник
Points of you	GIZ	учесник
Комуникација прилагођена деци у ризику, жртвама експлоатације и трговине људима	Центар за заштиту жртава трговине људима и Савет Европе	едукатор
Assesing the rysk and prevention of trafficking in human beings in supply chains	OSCE	учесник
Улога центара за социјални рад у прелиминарној идентификацији и пружању подршке жртвама трговине људима	OSCE, Центар за заштиту жртава трговине људима	едукатор
Безбедност и одговорност 2021.	Фондација Тијана Јурић	учесник
Обука за припаднике МУП – а који ће примати позиве на сос линији за жртве трговине људима	GIZ, МУП	едукатор
Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за систем образовања	Савет Европе	едукатор
Meeting of national anti – trafficking coordinators and rapporteurs of wquivalent mechanisms	Савет Европе, OSCE	Активан учесник
Обука за писање пројекта који се финансирају средствима Европске уније	OSCE	учесник
Ментално здравље жртава трговине људима за време пандемије COVID – 19 и генерално	Центар за заштиту жртава трговине људима,	едукатор
Трговина људима и кријумчарење људи, Правни факултет Ниш	Правни факултет Ниш	учесник
Конференција поводом Међународног дана социјалних радника Солидарне акције у заједници током	УБУНТУ	учесник

КОВИД -19 пандемије		
Викаријска трауматитација професионалаца у раду са жртвама трговине људима, Пројекат Од опасности до сигурности	ИРЦ	учесник
Конференција Од опасаноцти до сигурности	ИРЦ	учесник
Оснаживање свих МАРРИ учесника у борби против трговине људима за време Ковид кризе и других криза	GIZ	учесник
Превенција рањивости и јачање јавних политика везаних за спречавање комерцијалног сексуалног искоришћавања деце	Астра	учесник
Радионица за запослене у Прихватилишту Синдром изгарања и резилијентност	GIZ	учесник
Базични тренинг за коучинг	GIZ	учесник
Радионица на тему „Како чувамо право на приватност и поверљивост података жртава трговине људима и других облика родно заснованог насиља“	АТИНА	учесник
Унапређење права деце жртава и сведока кривичних дела у судском поступку у организацији Астре и ИРЦ-а	Астра	учесник
Напредни тренинг за коуч тренере	GIZ	учесник
Арт терапија	GIZ	учесник
Обука из прве помоћи	ЦЗЖТЉ	учесник
Правосуђе по мери детета	Астра	учесник
Конференција „Позитивне промене у животима мигранткиња, избеглица и тражитељки азила, жртава трговине људима и родно заснованог насиља“	АТИНА	учесник
Безбедност сваког детета је једнако важна	Центар за несталу и злостављану децу,	учесник

Специфични циљ 4.2 Повећати видљивост и позиционираност Центра

Поред учешћа на бројним стручним скуповима, Центар је учествовао и у обејжавању Европског и Светског дана борбе против трговине људима. На Светски дан борбе против трговине људима, Центар је заједно са Црвеном крстом Србије, организовао акцију поделе информативног материјала и разговора са грађанима у Кнез Михајловој улици, у Београду. На Европски дан борбе против трговине људима, заједно са Градским центром за социјални рад и Секретаријатом за социјалну заштиту Неограда, а уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, организовано је обраћање медијима, на којим су били новинари Танџуга, Студија Б и ТВ Пинк, уз ужivo укључење у јутарњи програм ове телевизије. Истог дана, Центар је одржао и обуку за стручне раднике ГЦСР Београд.

Као што је већ поменуто у извештају, Центар је активно учествовао у изради предлога новог Закона о социјалној заштити и Акционог плана за спровођење Стратегије.

Уз подршку Немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ, а у оквиру пројекта Право жртава трговине људима на здравље, који је Центар спровео, израђен је нови веб сајт, који се редовно ажурира и на коме се објављују значајне новости у области борбе против трговине људима. Сајт пружа и важне информације и савете за жртве и особе у ризику. На сајту се налази и опција „мапа жртава“ са графичким приказом идентификованих жртава по регионима, а редовно се објављују статистички подаци, на месечном и годишњем нивоу.

Центар је имао активну улогу у извештавању домаћих државних органа, међународних организација и невладиног сектора. Представник Центра је учествовао у великом скупу националних координатора и известиоце из читаве Европе, који су организовали ОЕБС и Савет Европе и где је наша установа представљена као пример добре праксе у спровођењу пристуoa Social Path, који у многим земљама нашег континента, па чак и ЕУ, још увек није достигнут.

Уз подршку ЈОМ-а, настављен је рад на изради софтвера, који је много унапредити рад стручних радника и вођење евиденције и израде статистичких извештаја.

У наредном периоду, Центар ће настојати да заузме проактивнију позицију, како у откривању случајева трговине људима и раду са жртвама, тако и у иницирању промена и унапређењу система заштите жртава, али и у унапређењу услова рада у Центру. Настојаћемо да диверзификујемо изворе прихода и привучемо донације из различитих извора, у чemu ће нам помоћи обука за писање пројеката који се финансирају средствима ЕУ, коју су наши радници похађали крајем 2021. године. Крајем године је одржана и велика донаторска конференција, уз подршку ГИЗ – а, на којој су учествовали представници великих компанија и других значајних организација (MK Group, NELT, HC Сeme, Енергопројект, Продуктна берза AD, Lidl, Lilly, NJS, TMS CEE, Delta Holding, НРК, Хемофарм, Удружење пословних жена). Конференцију је подржао и Национални координатор за борбу против трговине људима. На њој је договорена сарадња за наредни период и очекујемо да ће она резултирати стварањем нових партнерстава и добијањем значајних донација. Успостављен је и контакт са Фондацијом Принцезе Катарине и започети су разговори о сарадњи и подршци Центру.

Иницираћемо промене закона, радити на новој Стратегији, заговарати унапређење приступа правди и повећању улоге Центра у овој области, радити на развијању мреже сарадника и помагати развој нових услуга широм Србије. Намеравамо да у наредној години лиценцирамо и отворимо Прихватилиште, унапредимо вођење статистике и извештавање, кроз нови софтвер. Желимо да се фокусирамо на посебно осетљиве групације, али и видове трговине људима, за које мислимо да нису откриване у дољној мери. На темељима онога што је у прегходним годинама урађено, а са мало ресурса и уз много труда постигнути су резултати за свако поштовање, хоћемо да дођемо до нивоа који ће на најбољи начин одговорити на потребе наших корисника и корисника.

САДРЖАЈ
САДРЖАЈ
САДРЖАЈ

3. СТАТИСТИЧКИ ИЗВЕШТАЈ ЦЕНТРА ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА ЗА 2021. ГОДИНУ

У току 2021. добијено је 127 нових пријава и пренето је још 15 пријава из претходне године. За 122 случајева покренут поступак идентификације, што подразумева да се у тим случајевима, током читавог поступка идентификације претпостављеним жртвама пружка иста подршка као и формално идентификованим.

Формално је идентификовано 46 жртава трговине људима. Као и претходних година, већину идентификованих жртава чине жене, чак 80% што говори о томе да трговина људима има компоненту родно заснованог насиља.

Наставља се и тренд да је сексуална експлоатације доминантан вид, са учешћем од 50%. На другом месту је вишеструка експлоатација са 17%, а на трећем принуда на просјачење са 10%. 37% идентификованих жртава су малолетне особе, а међу њима је 94 % девојчица.

Пријаве случајева претпостављене трговине људима

Центар за заштиту жртава трговине људима поступа по пријавама и по службеној дужности. Како би се покрила територија читаве земље, наш систем је постављен тако да су сви актери у обавези да сумње на трговину људима између осталих, пријаве и Центру за заштиту жртава трговине људима.

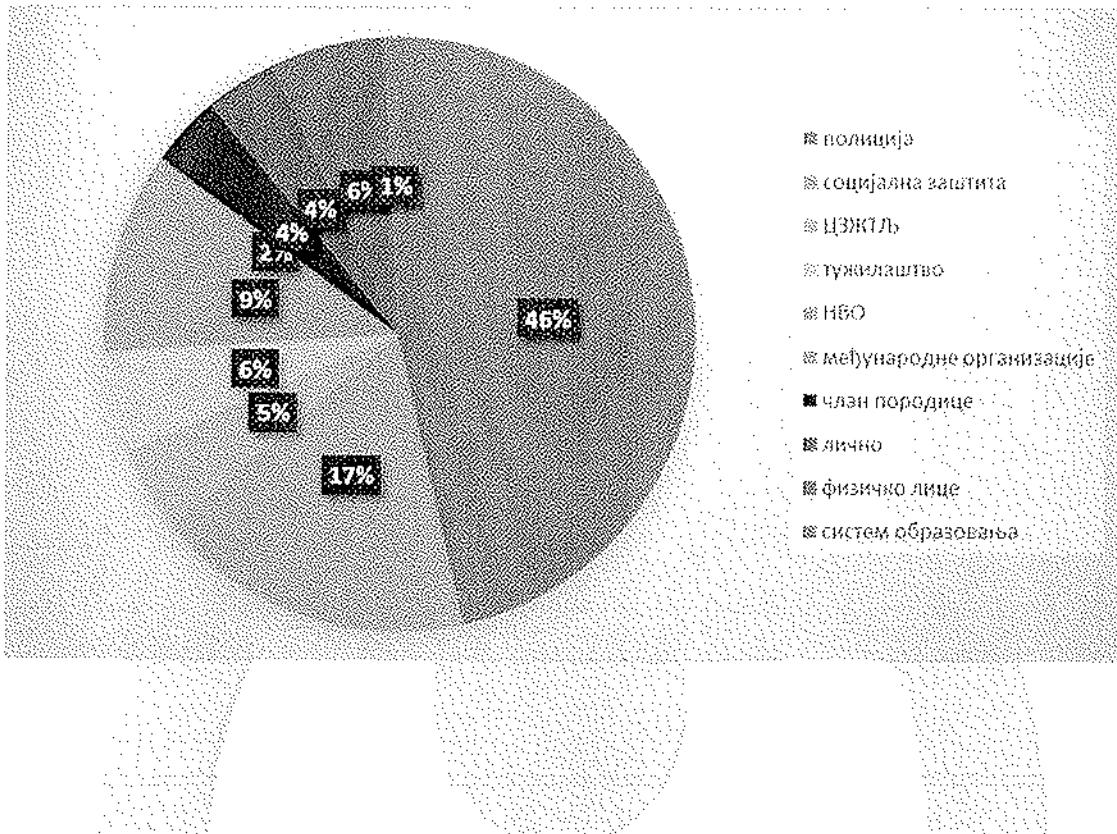
Табела 1: број и структура пријава

Извор пријаве	Број пријава
Полицијска управа	59
Тужилаштво	7
Систем социјалне заштите	22
Центар за заштиту жртава трговине људима – (по службеној дужности покренут поступак)	6
НВО	12
Систем образовања	1
Лично	5
Члан породице	5
Међународне организације	2
Физичко лице	8
Укупно	127

Као и претходних година, убедљиво највећи број пријава пријава је поднела полиција, чак 59, док је на другом месту систем социјалне заштите са 22 пријаве, затим невладин сектор са 12 пријава и тужилаштво са 7 пријава. Уочава се значајан пораст броја пријава у последња два месеца, са по 18 пријава у новембру и децембру, што је знатно изнад месечног просека. Томе је допринео и проактиван рад Центра који је у том периоду по службеној дужности покренуо 6 поступка идентификације, на основу података до којих је дошао кроз рад на терену.

Издвајају се три групне пријаве, у којима се наводи сумња да је неодређен број страних држављана из Индије, Кине и Вијетнама радно експлоатисан, тако да је број претпостављених жртава био већи од броја пријава.

Графикон 1: структура пријава према подносиоцима

У току 2021. добијено је 127 нових пријава и пренето је још 15 пријава из претходне године. За 122 случајева покренут поступак идентификације, што подразумева да се у тим случајевима, током читавог поступка идентификације претпостављеним жртвама пружа иста подршка као и формално идентификованим.

Табела 3: начин окончања рада по пријави:

Начин окончања рада по пријави	Пренете	Нове у 2021.
Претпостављена жртва, започиње се процес идентификације	9	113
Одбачена пријава	6	14
УКУПНО	15	127

Формално идентификоване жртве трговине људима

Формално је идентификовано 46 жртава трговине људима. Као и претходних година, већину идентификованих жртава чине жене, чак 80% што говори о томе да трговина људима има компоненту родно заснованог насиља.

Наставља се и тренд да је сексуална експлоатације доминантан вид, са учешћем од 50%, на другом месту је вишеструка експлоатација са 17%, а на трећем принуда на просјачење са 10%. 37% идентификованих жртава су малолетне особе, а међу њима је 94 % девојчица.

Табела 4: Формално идентификоване жртве у 2021.

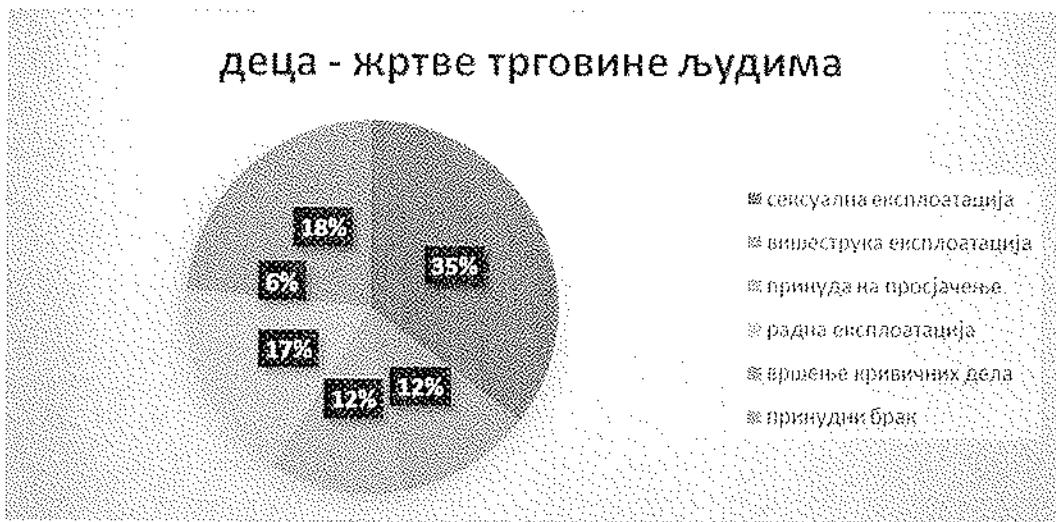
Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		Укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	6		17		23
Принуда на брак	3				3
Радна	3			1	4
Принуда на просјачење	2		1	2	5
Вишеструка	1	1	3	3	8
Принуда на вршење кривичних дела	1			1	2
Економска				1	1
Укупно	16	1	21	8	46

Графикон 2: структура идентификованих случајева трговине људима

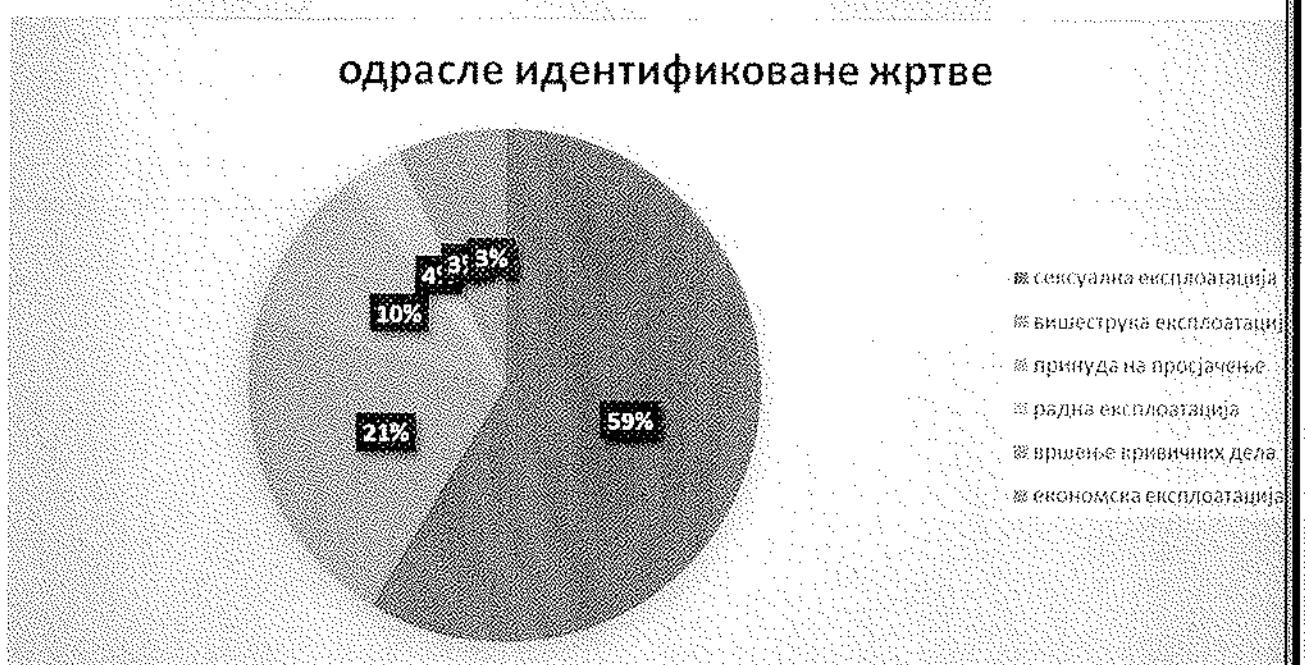

Процент малолетних особа међу формално иденифицираним жртвама је нешто мањи него претходних година и чини 37%. Треба приметити и тренд да је на крају године дошло до пораста удела деце међу идентификованим жртвама, тако да је у последња два месеца од 8 идентификованих жртава 7 било малолетно.

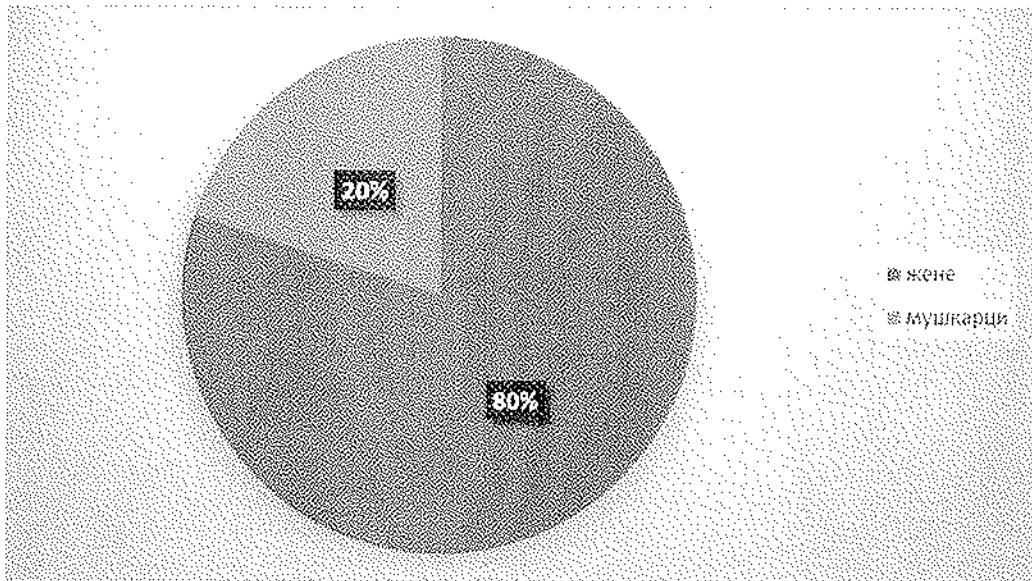
Графикон 3: структура идентификованих случајева трговине децом

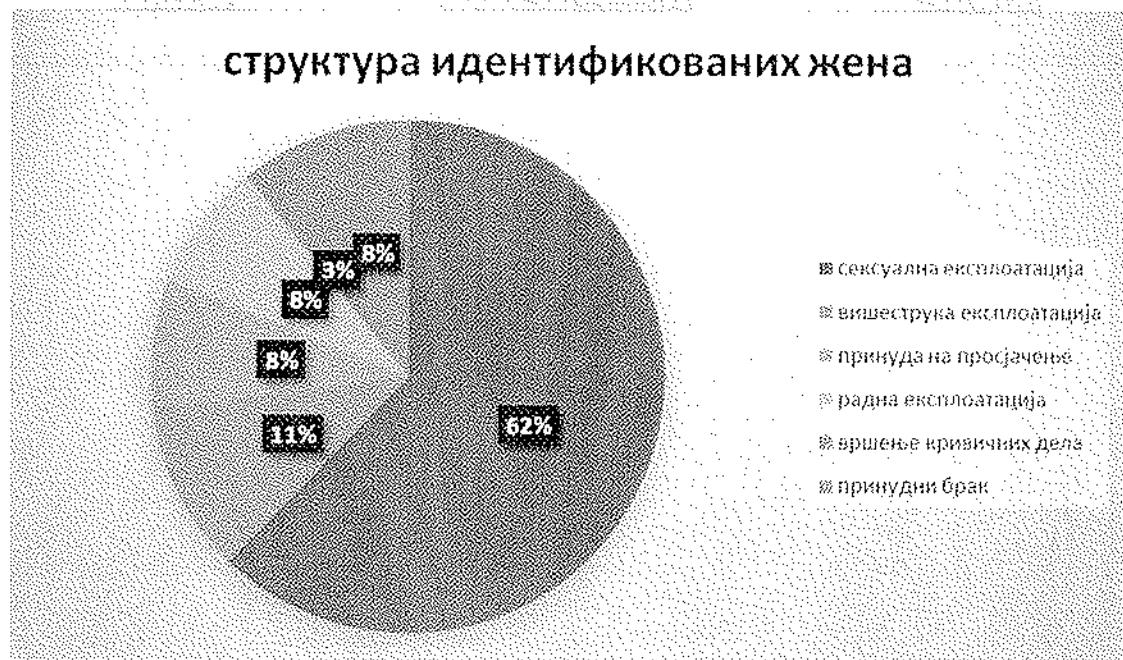
Графикон 4: структура идентификованих случајева трговине људима у којима су жртве одрасли

Графикон 5: родна структура идентификованих случајева трговине људима

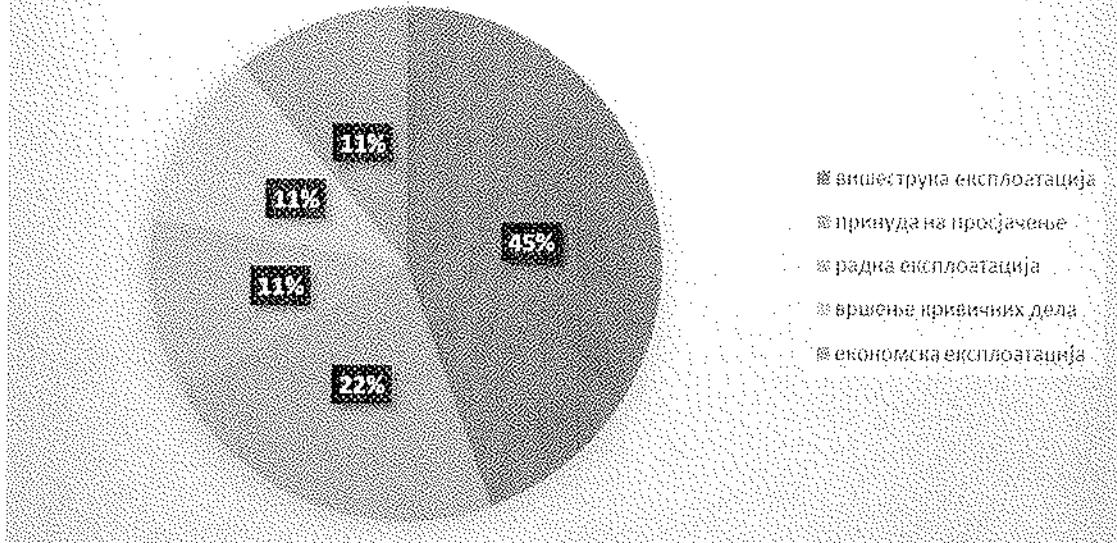

Графикон 6: структура идентификованих случајева трговине људима у којима су жртве жене

Графикон 7: структура идентификованих случајева трговине људима у којима су жртве мушкирци

Структура идентификованих мушкараца

Табела 5: национална структура идентификованих жртава трговине људима :

Држава порекла	Број идентификованих жртава
Србија	45
Еритреја	1

Табела 6: приказ жртава трговине људима по држави у којој су експлоатисани

Земља порекла	Земља експлоатације				
	Србија	Немачка	Мађарска	Македонија	Швајцарска
Србија	39	4	1	1	1
Еритреја				1	

Табела 7: структура транснационалне трговине људима

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална			1		1
Вишеструка			1		1
Принуда на просјачење			1		1
Принуда на вршење кривични дела				2	2
Радна експлоатација			1		1
Принуда на брак	2				2
	2		4	2	8
УКУПНО		2		6	

Пријаве о трговини људима у мешовитим миграцијама

Међу пријавама за држављане страног порекла, углавном се радило о пунолетним особама. Међу обим пријавама је било и три групне пријаве, које су се односиле на неодређен број Кинеских, Индијских и Вијетнамских држављана.

Табела 8: број пријава на сумњу о трговини људима у мешовитим миграцијама

Земља порекла	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Кина				1	1
Камерун				1	1
Немачка	2	1			3
Црна Гора			1		1
Индија	1	1		1	3
Таџикистан				6	6
Иран	1				1
Куба				1	1
Бурунди				1	1
Еритреја			1		1
Вијетнам				3	3
Филипини			2	2	4
	4	2	4	16	26
УКУПНО		6		20	

4. Извештај о раду Прихватилишта за 2021. годину

Статутом Центра за заштиту жртава трговине људима и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова и задатака предвиђено је да Центар за заштиту жртава трговине људима своју делатност обавља у оквиру две организационе јединице, Службе за координацију заштите жртава трговине људима и Прихватилиште за жртве трговине људима.

Прихватилиште за жртве трговине људима је намењено женама и девојкама старијим од 16 година са искуством трговине људима, односно за ургентан прихват жртве, без обзира на стање трауматизације у коме се жртва налази у моменту откривања и смештаја. Предвиђено је да Прихватилиште буде доступно 24 сата дневно за пријем жртава, а подршка и помоћ стручних радника корисницима услуге доступна је 24/7 сваког дана.

Извештај о раду Прихватилишта је направљен према годишњем плану, којим су постављена четири општа циља са више дефинисаних појединачних циљева и описом појединачних активности које доводе до жељених исхода.

Оствареност резултата према постављеним циљевима

ОПШТИ ЦИЉ 1 Прихватилиште квалитетно и ефикасно обавља поверене послове подршке жртвама трговине људима

Овај општи циљ у 2021 години није остварен, јер Прихватилиште није вршило прихват жртви трговине људима зато што поступак лиценцирања није завршен.

ОПШТИ ЦИЉ 2

Обезбедити одговарајуће услове за обављање поверених послова у Прихватилишту

Појединачни циљ 2.1.

Обезбедити адекватан простор

Активисти: Активност

Активност 1: Адаптација и одржавање просторија у којима се пружа услуга смештаја

У складу са препорукама Министарства за рад запошљавање, борачка и социјална питања и условима за добијање лиценце у претходној години тражена су средства од донатора како би се простор адаптирао у складу са стандардима. Тражена су средства за адаптацију простора за прилаз и боравак особа са инвалидитетом (рампа, прилагођено купатили потребама особа са инвалидитетом и лифт).

Активност 2: Опремање просторија неопходном канцеларијском и техничком опремом и намештајем

Постављена су два клима уређаја неопходна за оптимално функционисање у просторијама запослених и корисника. Уграђени су комарници на свим прозорима. Добили смо два уређаја Тотал ТВ-а као донацију од СББ мреже. Набављена су три противпожарна апарата и један сандук за прву помоћ.

Појединачни циљ 2.2.

Обезбедити потребна средства за рад са корисницима.

Активности:

Активност 1: Набавка материјала за окупационе, едукативне и социо - психолошке радионице.

У претходном периоду тражене су донације за опремање простора за радионице фризерског и козметичког третмана, као и за кројачку радионицу са циљем омогућавања већег избора радно окупационих активности корисницима и њиховог радног оспособљавања. Добили смо обећања да ћемо средства добити почетком 2022. године.

Активност 2: Набавка средстава за забаве и рекреативне активности.

У току је набавка играчки и едукативног материјала који ће се обезбедити кроз донације, а служиће за директан рад са корисницима и децом.

Активност 3: Набавка још једног компјутера са ограниченим приступом интернету.

Добили смо два лап топа намењена за вођење документације у Прихватилишту и један који ће се прилагодити раду са корисницима (за потребе психотерапије, урађење онлајн наставве, едукације, слободне активности).

Појединачни циљ 2.3.

Успоставити унутрашњу организацију и садржаје рада у Прихватилишту тако да омогућавају квалитетно обављање послана.

Активности

Активност 1: Организовање супервизије за стручне раднике

Није организована ни једна супервизија за запослене у Прихватилишту, јер није било рада са корисницима у Прихватилишту. У плану је обезбеђивање супервизије за 2022. годину и започет је рад на обезбеђивању донације за ову сврху.

Активност 2: Организовање редовних састанака запослених

Састанци запослених у Прихватилишту су се одржавали у Прихватилишту по потреби, а у Центру за заштиту жртава трговине људима редовно.

Активност 3: Организовање едукација за стручне раднике

Стручни радници Прихватилишта су учествовали у великом броју едукација и стручних скупова, који су наведени у одељку 2.4 извештаја о раду Центра.

Појединачни циљ 2.4. Обезбедити услове потребне за лиценцирање услуге смештај у прихватилиште за жртве трговине људима

Активности:

Активност 1: Прикупити потребну документацију

Прикупљена је и предата документација за лиценцирање услуге Прихватилишта.

Активност 2: Адаптирати простор у складу са прописаним стандардима

У току је тражење средстава и донација за адаптацију простора у Прихватилишту. Договорено је да радови буду завршени почетком 2022. године.

Активност 3: Обезбедити број запослених у складу са нормативним актима

Још увек постоји проблем са мањком радника Прихватилишта, с обзиром на то да су руководилац, и једна стручна радница на породиљском одсуству, а да је један стручни радник прешао у Службу за координацију заштите. У међувремену су остали стручни радници, прерасподељени на послове идентификације и координације.

ОПШТИ ЦИЉ 3

Унапредити сарадњу са другим установама у локалној заједници

Активности:

Активност 1: Потписивање меморандума о сарадњи са Општом болницом „Свети Лука“ у Смедереву

У овој години није потписан меморандум о сарадњи са болницом Свети Лука, јер није било жртва на смештају, а и болница је дужи временски период била у Ковид систему.

Активност 2: Успостављање сарадње са Локалним тимом за борбу против трговине људима

Тренутно се ради на успостављању добре сарадње са Локалним тимом за борбу против трговине људима. Локални тим се није састајао у току године, због кадровских промена, а Центар је иницирао саставак, који се очекује у наредном периоду.

ОПШТИ ЦИЉ 4

Стручни радници из Прихватилишта обављају послове идентификације услед повећања обима посла

Активности:

Активност 1: Прерасподела послова запослених стручних радника у Прихватилишту

Сви стручни радници из Прихватилишта распоређени су на пословима које обавља служба за координацију подршком жртвама трговине људима, јер није било жртава на смештају у Прихватилишту.

Активност 2: Одлазак на терен запослених са стручним радницима Службе за координацију ради обављања послова идентификације

Обезбеђен је одлазак на терен свим стручним радницима Прихватилишта са запосленима из Службе за координацију

Активност 3: Самостално обављање идентификације жртава трговине људима, писање налаза и мишљења и индивидуалног плана подршке и обављање других послова у складу са предвиђеним планом

Стручни радници из Прихватилишта су самостално и благовремено на адекватан начин одговарали на пријаве сумњи да је нека особа жртва трговине људима, обављали послове идентификације, писали индивидуалне планове подршке и учествовали у реализацији плана.

Детаљан статистички извештај о броју пријава, идентификованих жртава и интервенција је приказан у одељцима 2.1 и 3 Извештаја о раду Центра.

